

Kunnskapsdepartementet
Spesialrådgiver Jan S. Levy
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, 29.04.2011

Vår ref.
34986/HS04

Deres ref.
201100248-JSL

Høring - Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)

Arbeidsgiverforeningen Spekter ønsker med dette å avgi en høringsuttalelse i forbindelse med dokumentene angående et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

Spekter ønsker å gi uttrykk for at det er mange positive sider ved det arbeidet som er gjort, det er mange vurderinger og beskrivelser det kan bygges videre på. Samtidig er det slik at det er mange ting som gjenstår. Ikke minst vil det være viktig å utvikle rammeverket videre slik at det i større grad blir et tydeligere livslangt læringsperspektiv. Det blir også viktig å vektlegge andre typer kunnskaper, ferdigheter og kvalifikasjoner enn de som erverves gjennom det offentlige utdanningssystemet, blant annet å synliggjøre realkompetanse.

I. Generelle merknader

Økt bruk av læringsutbyttebeskrivelser er generelt sett veien å gå for å tydeliggjøre hva resultatet av en utdanning skal være, og hva et individs kompetanse består i. Slik sett gir dette en økt arbeidslivsrelevans. Det er imidlertid langt igjen til at dette blir et nyttig og fullt ut implementert instrument til praktisk bruk for arbeidsgivere, arbeidstakere, utdanningssøkende og utdanningsinstitusjoner, selv om det nå benyttes i læreplaner, fagplaner, rammeplaner, etc. Men utviklingen må oppfattes som positiv.

Det er spesielt ved overganger i utdanningssystemet, både mellom nivåer og "søyler", og mellom utdanning og arbeidsliv at utfordringene kommer. Mye av hensikten med et kvalifikasjonsrammeverk er nettopp at man skal "kunne ta med seg" kvalifikasjoner fra ett sted (i rammeverket) til et annet. For arbeidslivet på sin side er det slik at det er langt fra klart hvilke typer av arbeidsoppgaver de generelle nivåbeskrivelsene i praksis danner grunnlag for. I den sammenheng er beskrivelser i fagplaner, studieplaner, etc mer relevante. Men NKR (og EQF-henvisningen) kan forhåpentligvis på sikt gi arbeidslivet en "veiledning" for å kunne sammenlikne kvalifikasjonsnivåer på ulike utdanninger – både nasjonale og utenlandske.

Når det gjelder henvisningsprosessen, er ikke denne gjenstand for høringen. Vi vil imidlertid bemerke at med den pragmatisme som må legges til grunn både ved etableringen av NKR og henvisningen til EQF, så vil det være en krevende øvelse å gjøre dette forståelig, lesbart og gjenkjennbart.

Det må etableres legitimitet hos alle interessenter, også internasjonalt. I den sammenheng er det viktig at hele prosessen innebærer et læringsperspektiv, det må fremskaffes erfaring, og basert på dette må det være åpenhet for endring. Det er også slik at det må være utviklingsmuligheter, spesielt i lys av at NKR-beskrivelsene slik de foreligger, er utarbeidet med tanke på det formelle utdanningssystemet. Det livslange læringsperspektivet har ikke vært sentralt så langt.

Et annet spørsmål er hvorvidt beskrivelsene og nivåene slik de nå foreligger på en god måte reflekterer en hensiktsmessig oppdeling mellom akademiske utdanningsløp og mer direkte yrkesrettede løp. Her tenkes det etter det vi forstår forskjellig i ulike europeiske land. Mens man i Norge og andre land (blant annet Danmark) legger opp til en struktur der nivåene bygges opp hierarkisk som ett system, velger man i andre land å tenke mer i retning av parallellitet. Dette er et forhold som bør tas med i den videre prosessen, da det må være et mål å tilstrebe så lik tilnærming som mulig i forhold til andre land.

Det er mye som taler for en sterkere vektlegging av yrkes – og praksisbasert utdanning, også i en slik inndeling som nivåbeskrivelsene representerer. Samtidig vil man komme opp i en del praktiske utfordringer når slik utdanning skal sammenstilles innenfor nivåer med utdanninger med entydige krav til teoretisk nivå og forskningsbasert undervisning. Hvis det som egentlig er to parallelle ”utdannings søyler” skal sammenstilles til en søyle få man lett en over-/underordningsdiskusjon om hva som er ”høyest” som vil være lite hensiktsmessig med sikte på de praktiske konsekvenser av henvisningsprosessen.

Det vil også ha en rekke konsekvenser når man legger utdanninger med relativt store forskjeller i utdanningslengde inn i nivå 4 og 5 selv om man opererer med delnivåer. Utdanningens lengde er i mange sektorer grunnlag for lønnsinnplassering. Det vil kunne bidra til uheldige praktiske konsekvenser i forlengelsen av henvisningsprosessen med diskusjoner om hva som er ”samme” nivå når det gjelder lønnsinnplassering.

II. NKR-dokumentet

1. Antall nivåer og prinsipper for innplassering

I utgangspunktet er det samsvar mellom antall nivåer og det norske utdanningssystemet, som jo har vært utgangspunkt for nivåinndelingen. Men det er noen forhold som synes problematiske:

For det første bør det vurderes om det trengs et nivå under Grunnskolekompetanse. Det kan i noen tilfeller være slik at individer også trenger å synliggjøre sin kompetanse som ligger under fullført grunnskole. Et naturlig skille kan muligens gå ved fullført 7. trinn.

Som nevnt i høringsbrevet tilsvarer ikke Grunnkompetanse (nivå 2) noe klart avslutningspunkt i utdanningssystemet, og det kan ligge svært ulike kompetanser til grunn for å kunne være på dette nivået, etter vårt syn. Det kan her eventuelt vurderes om det skal etableres et delnivå under nivå 3, men dette løser egentlig ikke problemet. Men vi er enige i at det er viktig å vektlegge at det også ligger verdifull kompetanse, både for den enkelte og samfunnet, også på et nivå under bestått videregående

opplæring. Dette kan være viktig for å synliggjøre den gitte kompetansen, i stedet for å usynliggjøre den (ved "ikke-bestått videregående opplæring").

Et annet forhold gjelder bruken av delnivåer på nivå 4 og 5. Dette er i utgangspunktet ikke problematisk, fordi det bare reflekterer at det er ulike stadier frem til å oppfylle fullt ut kriteriene for ett gitt nivå. Problemet vil komme i henvisningsprosessen. Når det gjelder Fagskole 1, så er det her så stort spenn i dette delnivået, at det i praksis favner svært vidt.

Når det gjelder delnivået under fullført bachelor, bør det vurderes nøye hva som ligger i dette, ikke minst om det hensiktsmessig å henvise dette til samme EQF-nivå som bachelorgraden. Hvis man velger å bruke delnivåer, så bør det ikke være slik at delnivået nødvendigvis henvises til samme EQF-nivå som "hovednivået". (Nå er ikke spørsmålet om henvisning en del av denne høringen, men det er vanskelig å forholde seg til et NKR uten at dette er med i betraktningene.)

2. Innplassering av delkvalifikasjoner

Det kan her eventuelt vurderes om arbeidet med delkvalifikasjoner kan ses i sammenheng med delnivåer, og om det er behov for flere delnivåer under flere av "hovednivåene".

3. Grunnkompetanse

Se ovenfor, pkt 1.

III. Læringsutbyttebeskrivelser og nivåbeskrivelser

4. Progresjon og sammenheng mellom nivåbeskrivelsene

I den forstand at det er lagt til både i bredde og spiss oppover i nivåene, er det god sammenheng og progresjon mellom nivåene i rammeverket. Det er imidlertid når dette operasjonaliseres og "omsettes" i fagplaner, studieplaner, rammeplaner, etc, at sammenhengene i praksis, og ikke bare i teorien, må komme frem.

Det er derfor avgjørende viktig at arbeidet med konkrete planer knyttet til enkeltutdanninger ses i sammenheng med hverandre, at de avstemmes mot NKR og mot hverandre.

Beskrivelsene i NKR er selvfølgelig forholdsvis runde, og hvis man for eksempel tar beskrivelsene på ett nivå ut av sin sammenheng og ser på dem isolert, så er det ikke gitt hva man skulle falle ned på hvis man skulle tolke disse inn mot utdanningssystemet med tanke på et konkret skoleslag/institusjonstype (hvis man ikke visste dette i utgangspunktet).

5. Fullført og bestått videregående opplæring – ett eller to sett av læringsutbyttebeskrivelser

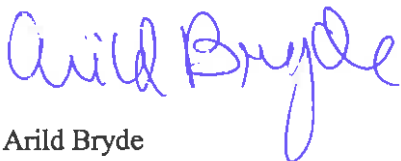
Fordi det er store forskjeller i hva slags kompetanse man sitter igjen med etter studieforbereende eller fullført fag- og yrkesopplæring, er det hensiktsmessig at dette gis to separate beskrivelser. På den annen side: En oppsplitting av dette nivået, i en yrkesrettet del og en del av mer generell, akademisk karakter, bør ses i sammenheng med strukturen i NKR som sådan, ref diskusjonen ovenfor (generelle forhold).

6. Fagskolenivået

Som nevnt tidligere, kan det være problematisk at delnivået (fagskole 1) har et svært vidt spenn, noe som gjør at det vil ligge et svært vidt spekter av kompetanser under dette nivået, samtidig som det vil by på utfordringer i den senere henvisningsprosessen.

Det bør også tydeliggjøres ytterligere hva som er forskjellen mellom nivåene 4 og 5, inkludert delnivået under nivå 5.

Med vennlig hilsen
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Arild Bryde
Direktør